

УДК 378+81'26

Кравченко Тетяна Василівна

викладач, ф-т лінгвістики

Огієнко Валентина Петрівна

ст. викладач, ф-т лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»

**РОЗУМІННЯ РЕАЛІЙ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ ЯК
МОТИВАЦІЙНИЙ ФАКТОР ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ)**

У даній роботі ми розглянемо деякі з основних ідей, які були досліджені та обґрунтовані у сфері мотивації, а також сучасні погляди на мотиваційні фактори, що сприяють вивченню іноземної мови. Мотивація розглядається як один з найважливіших афективних факторів у вивченні мови. Основна увага приділяється формуванню у студентів уявлень про майбутню професію, які посилюють мотивацію для вивчення іноземної мови. Міжнародні інтеграційні процеси, що відбуваються в наукових та промислових галузях висувають нові та вибагливі вимоги до володіння іноземною мовою технічними фахівцями. Багато студентів цікавляться технологіями та результатами сучасних досліджень. Цей інтерес може і повинен бути використаний для підвищення мотивації. Ми можемо зробити висновок: уявлення студента про свою майбутню професію позитивно впливають на різні активні методи навчання і підвищують мотивацію до вивчення іноземної мови.

Ключові слова: іноземна мова; студенти; професія; освіта; мотивація.

Kravchenko Tetyana Vasylivna,

Ogienko Valentyna Petrivna

Senior lecturers, linguistics department

National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic

Institute” **UNDERSTANDING THE REALITIES OF THE FUTURE**

PROFESSION AS A MOTIVATING FACTOR IN LEARNING A FOREIGN

LANGUAGE (ON THE EXAMPLE OF STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES)

In this paper, we will consider some of the main ideas that have been researched and argued in the field of motivation, the current views of motivational factors that contribute to learning a foreign language and how these ideas have common characteristics. Motivation apparently is a vital component to learn and some consider it one of the most essential factors for learning a foreign language. Language learning is a complex processes influenced by a number of cognitive and affective factors. This paper explored motivation as one of the most important affective factors in language learning. The primary focus was on the forming of student's imaginations about their future profession as a motivation for foreign language study. As workplaces are becoming more globalized, it is crucial to develop foreign language skills to advance in career. Teachers and students can talk about where and what kind of person the students see themselves in the future. Then, by working together the teacher and student can set personal goals of how to attain this ideal self and make the achievement of these goals realistic. Small steps to reach these goals can show students that learning a language can be possible, as well as helping them manage their progress. Making goals together can increase motivation in students if such goals are believed to be attainable. Classes should be interesting and teachers can do this by creating materials that are relevant to the students' interests. With these interests in mind, teachers can make games and activities that the students find challenging, yet enjoyable. Using materials and participating in activities that are relevant to their interests will bring about more enjoyment in the classroom and a greater motivation to learn. The processes of international integration in science and industry advance new and exacting requirements to technical specialists' command of foreign language. Many students are interested in technology and results of modern research. This interest may and should be used to boost motivation.

We may conclude: student's imaginations about their future profession positively influences different active teaching methods and raises motivation for foreign language study.

Keywords: foreign language; students; profession; education; motivation.

Постановка проблеми. Міжнародні інтеграційні процеси, що відбуваються в науковій сфері та у промислових галузях висувають нові та вибагливі вимоги до володіння іноземною мовою технічними фахівцями. Володіння іноземною мовою суттєво підвищує конкурентоспроможність сучасного фахівця незалежно від його профілю. Велике значення може мати знання іноземних мов для студентів технічних спеціальностей. Зміни в світі техніки і технологій, в можливостях професійної діяльності, в способах створення, зберігання, передачі інформації впливають на всі сфери життя і діяльності людини в сучасному суспільстві. Вища професійна освіта, як один з відносно консервативних видів діяльності постає в сучасному світі в дещо іншій ролі, ніж це було раніше. Світ стає більш різноманітним і вища професійна освіта далеко не завжди може досить точно визначити зміст навчання фахівця, яке задовольняло б вимоги до конкретної професії (спеціалізації) в сучасному світі. Тому освіта все більше набуває тенденції не тільки наповнювати студента певним обсягом професійних знань з конкретної спеціальності, а й формувати його готовність до раціонального сприйняття можливих відхилень від створених в процесі навчання уявлень про конкретну професійну діяльність (Мирам) [2]. Такі відхилення можуть бути більш-менш значними. Це залежить від конкретної спеціальності, її ролі та місця в сучасному світі. У статті розглядається питання: які наслідки може справляти фах, який обраний студентами та за яким вони навчаються, на заохочення студентів до вивчення іноземної мови та усвідомлення ними необхідності такого навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам підвищення мотивації студентів, зокрема немовних спеціальностей, до вивчення іноземної мови присвячено чимало публікацій. Удовенко І. та Котова А. у своїй статті

вивчають роль ігрових ситуацій як засобу організації мовленнєвої діяльності студентів англійською мовою. У своїй статті автори аналізують основні функції гри: навчальну, мотиваційно-збуджувальну, орієнтувальну, компенсаторну, виховну (Удовенко, Котова) [9]. Автори роблять висновок, що ігрові ситуації сприяють значній інтенсифікації навчального процесу, кращому засвоєнню навчального матеріалу та розумінню того, як саме необхідно вживати навчальний матеріал у живому спілкуванні англійською мовою.

Стаття В. Місеньової та Т. Спільник присвячена виявленню особливостей використання смартфонів і планшетів на занятті з іноземної мови у закладі вищої освіти (Місеньова, Спільник) [6]. Автори наводять приклади завдань, виконання яких передбачає використання мобільних пристроїв. Ними встановлено, що виконання завдань із використанням смартфонів та планшетів підвищує мотивацію студентів, сприяє розвитку комунікативної, міжкультурної, лінгвосоціокультурної, когнітивної, а також інформаційної компетентностей. Проте автори стверджують, що застосування мобільних пристроїв необхідно поєднувати з традиційними методами навчання.

Аспекти використання інформаційних технологій у навчанні іноземної мови професійного спрямування розглядаються у статті харківських авторів О. І. Пономарьової та А. В. Ковальової, які підкреслюють роль використання новітніх технологій у навчальному процесі із приділенням особливої уваги електронним засобам навчання. Автори стверджують, що саме Інтернет-ресурси надають можливості комунікації, одержання професійної інформації. (Пономарьова, Ковальова) [7].

Тетяна Шепеленко розглядає різні види психологічних бар'єрів, що виникають у студентів в процесі вивчення другої мови, аналізує деякі погляди вітчизняних і зарубіжних психологів на цю тему і визначає стратегії подолання таких психологічних бар'єрів (Шепеленко) [10]. Автор зауважує, що на вивчення іноземної мови впливають як об'єктивні чинники: вік, стать,

здатність до вивчення мов, соціальні чинники тощо, так і суб'єктивні, ефективні фактори або фільтри, такі як мотивація, особисте ставлення до нового предмету і процесу його засвоєння, тривожність, впевненість в собі і почуття власної гідності. Шепеленко Т. підкреслює: «Вивчення іноземних мов - це не тільки оволодіння іншомовною компетентністю, а й комунікативної гнучкістю, здатністю до пізнання, емоційною стійкістю, а також умінням психологічно включитися в процес навчання». Питання мотивації студентів до вивчення іноземної мови не втрачає своєї актуальності. Над цією темою постійно працюють науковці та викладачі, які активно досліджують технології навчання студентів іноземних мов і мовленнєвої діяльності.

Предметом дослідження авторів цієї статті є **невирішені раніше частини загального питання мотивації**. Тема мотивації студентів до навчання багатостороння та потребує глибокого вивчення. Автори статті розглядають тільки деякі аспекти, яким у попередніх публікаціях майже не приділялась увага. Авторами були досліджені та обґрунтовані окремі фактори у сфері мотивації, зокрема, майбутня професійна діяльність студентів та сучасні погляди на мотиваційні фактори, що сприяють вивченню іноземної мови

Метою цієї статті є дослідження впливу на мотивацію до вивчення іноземної мови уявлень студентів про майбутню професійну діяльність. За переконанням більшості лінгвістів і психологів мотивація є одним з головних факторів, що впливають на ступінь засвоєння іноземної мови. Без належної мотивації навіть обдаровані студенти не зможуть досягти поставлених цілей, незалежно від програми навчання і кваліфікованих викладачів.

Методологія дослідження. Для розкриття теми статті авторами були вивчені літературні джерела та публікації у періодичних виданнях за відповідною проблематикою, використаний досвід роботи із студентами. Був виконаний аналіз відомих методів формування та розвитку мотивації, визначено системні вимоги на основі вітчизняного та світового досвіду.

Викладення основного матеріалу. Підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови грає важливу роль як для майбутніх фахівців, так і для їх викладачів. Викладачі повинні використовувати у своїй роботі мотиваційні стратегії з метою покращення академічних успіхів студентів (Рубан) [8]. Шляхом формування у свідомості відповідної мотивації досягається зацікавленість студентів в отриманні знань та у виконанні навчальної програми. Досвідчений викладач використовує для цього різноманітні мотиваційні стратегії. Заслуговує на увагу опублікований в 2016 році Оксфордський довідник для викладачів мови «Дослідження психології у вивченні та викладанні мови». У цій книзі стверджується, що для викладачів мови є важливим знання психологічних факторів, які супроводжують процес вивчення та викладання мови. Автори створили докладний посібник з оглядом ключових моментів освітніх та соціальних питань психології для викладачів, зокрема для викладачів, які не мають достатніх знань з психології (Вільямс, Мерсер та Райан) [12].

Зміст сучасної освіти полягає не тільки у передачі студентам певного обсягу професійних знань з конкретної спеціальності, але й призначений для формування його готовності до раціонального сприйняття можливих відхилень від створених в процесі навчання уявлень про конкретну професійну діяльність. Деякі види діяльності можуть настільки змінюватися, що фахівець, який має отримані в процесі здобуття вищої освіти знання, багато в чому може їм не відповідати. Йому доводиться шукати інші види діяльності, а також варіанти освоєння нових знань і умінь, застосовуючи при цьому набуті у вищому навчальному закладі особисті якості. Це ті загальні якості, які характерні для людей з вищою освітою, тобто людей, які протягом кількох років перебували під впливом потоку певної інформації, яку треба було засвоювати і при цьому нести відповідальність за засвоєння цієї інформації. Така відповідальність виявлялась в необхідності здавати планові навчальні роботи до певних, часто жорстко встановлених термінів. Отримання вищої освіти - це також знаходження в середовищі людей (студентів), які освоюють

подібні знання за фахом і прагнуть до конкретних цілей. Це також спілкування з викладачами, які є представниками конкретних видів професійної діяльності або конкретної галузі знань. Під їх впливом, а також під впливом інформації, яку отримують з відповідної навчальної літератури, у студента складаються уявлення про основи конкретної професії і про професійну діяльність взагалі. Звичайно, студент перебуває також під впливом різноманітної інформації про професійну діяльність, яку він одержує з інших джерел. Це інформація, що більш-менш стосується професії, з інших видів літератури, із засобів масової інформації, а також інформація, яку отримують в результаті спілкування з великою кількістю людей, що мають професійний досвід (Кравченко, Огієнко) [3].

Уявлення про професійну діяльність студенти можуть отримувати під час практики в період навчання у вузі. При цьому слід зазначити, що така робота може в деяких випадках значно відрізнитися від одержуваної спеціальності (не вимагати професійних знань і умінь за фахом студента або ж вимагати тільки незначну їх частину). Студент, однак, може знайомитися в процесі такої роботи з основними варіантами взаємин в світі професійної діяльності, отримувати уявлення про свої індивідуальні можливості в такій діяльності, спостерігати і аналізувати (можливо, підсвідомо) співвідношення доданих власних зусиль і отриманих результатів. Такі результати виражаються як в об'єктивних показниках (створення певного обсягу матеріальних або духовних цінностей), так і в їх суб'єктивній оцінці, яка має форму матеріальної винагороди за працю, формальних і неформальних моральних заохочень, думки роботодавців та споживачів про результати праці. Різні особливості студентів суб'єктивного і об'єктивного характеру також відбиваються на процесі формування фахівця. До них можуть відноситись попередня підготовленість студента, його здібності, нахили і обдарованості, інтереси, уявлення про професійну діяльність взагалі і про діяльність, пов'язану з одержуваною в вищому навчальному закладі спеціальністю, створювані під впливом різнопланових факторів. На відношення студента до освоєння

спеціальності впливають також його мрії, плани, очікування, що формуються під впливом знань, отриманих у процесі навчання та інформації з інших джерел. Сукупність факторів впливу визначає особливості навчальної діяльності конкретного студента. Незалежно від програм, навчальних планів, методик навчання можуть формуватися індивідуальні стилі пізнання студентів. У сучасних дослідженнях приділяють увагу і цій особливості пізнавальної активності студентів (Кравченко) [4].

На особливу увагу заслуговує питання визначення пізнавальних стилів в навчальній діяльності. Такий стиль розглядається як індивідуальний спосіб засвоєння інформації в процесі навчання. Тому в сучасній освіті може виникати принципово інший погляд на індивідуальний підхід в навчанні. Завдання враховувати індивідуальні особливості засвоєння навчального матеріалу трансформується в завдання формувати персональний індивідуальний стиль пізнання студента (Горпініч) [1].

Особливе значення має формування індивідуального стилю пізнання студента при вивченні іноземних мов. Особливо це стосується студентів немовних спеціальностей. Тут велику роль відіграють індивідуальні здібності студентів (в тому числі і здатності до освоєння певних видів мовленнєвої діяльності) і їх попередня підготовленість до вивчення іноземної мови, що часто залежить від наявності можливостей для освоєння мов в період до початку навчання у вищому навчальному закладі (Кравченко) [5]. Також значення може мати прагнення студентів до глибокого засвоєння конкретних знань за їх фахом (немовним), яке також виникає під впливом різноманітних факторів. Студент може бути захоплений отриманням знань за обраною немовною спеціальністю і в зв'язку з цим не приділяти достатньої уваги вивченню іноземних мов відповідно до навчальних планів. Деякі студенти навпаки прагнуть до широкої всебічної підготовки. Це може бути пов'язано з їх хорошими різнобічними здібностями. Інші студенти просто мають широкі інтереси, та хоча і не володіють різносторонніми здібностями, але представляють свій розвиток пов'язаним з освоєнням найрізноманітніших

знань. Можливий і більш прагматичний погляд на освоєння широкої палітри пропонованих вузом навчальних дисциплін. Такий студент бачить різноманіття світу і, відповідно, прагне опанувати різноманітні знання, розглядаючи навчання як накопичення знань на перспективу, для застосування у всіляких життєвих і професійних ситуаціях. Однак в такому випадку не завжди мова йде тільки про кількісне накопичення знань. Студент може приходити (можливо, несвідомо) до розуміння того, що для вирішення безлічі життєвих і професійних завдань потрібно розвинути засвоєнням різноманітних знань мислення. Різноманітність знань розуміється в такому випадку вже не як якийсь запас для всіх випадків, а як основа для розвитку мислення, що допомагає знаходити рішення в складних ситуаціях. Тому засвоєння різноманітних знань не слід розглядати як переважно кількісне накопичення. Воно повинно супроводжуватися відповідною розумовою роботою, пошуком зв'язків між явищами в навколишньому світі. Тут студенту можуть надати допомогу філософські знання, отримані з планових курсів філософії, додаткових видів навчальної діяльності, пов'язаних з вивченням філософських знань, а також набуті в результаті самостійного вивчення відповідної літератури.

Велике значення для студентів при вивченні іноземної мови мають їхні погляди на світ, їхні життєві плани, їх уявлення, пов'язані з використанням іноземної мови в майбутній професійній діяльності. У деяких випадках студент може взагалі не уявляти своє майбутнє пов'язаним із застосуванням знань іноземної мови. Така тенденція може мати місце в зв'язку з появою різноманітних можливостей для професійної діяльності, в тому числі пов'язаних з розподілом праці. У таких випадках фахівець може вирішувати свої вузькопрофесійні завдання, а мовні питання передаються відповідним фахівцям (перекладачі, редактори, рекламисти).

У статті Енн Мерріт, опублікованій у британській газеті «The Telegraph», автор підсумовує, що для студентів і фахівців університетів мова часто мотивується кар'єрою (Мерріт) [11]. Багато дорослих вивчають іноземні мови,

щоб додати ваги своїм резюме і претендувати на роботу в цільових галузях або компаніях. Отже мотивація полягає в тому, щоб здобути робоче місце або просування по службі. Вивчення мови є кроком у досягненні цієї мети. Таку мотивацію Мерріт розглядає як інструментальну. Дослідниця стверджує, що процес навчання буде більш складним, ніж для тих, хто має інтегративну мотивацію. Тобто на її думку, інструментально мотивовані мають на меті не просто мовну компетентність саму по собі, а розглядають її скоріше як засіб досягнення певної професійної мети або як особисте досягнення.

Отже більш мотивовані до вивчення іноземної мови студенти, які уявляють свою майбутню професійну діяльність пов'язаною із застосуванням іноземної мови. Часто це люди з хорошою попередньою мовною підготовкою або ж з хорошими мовними здібностями, що дозволяють успішно оволодівати різними видами мовленнєвої діяльності. Такі студенти можуть інтенсивно вивчати іноземну мову поза програмою, орієнтуючись на свої майбутні потреби в житті і в професійній діяльності (Кравченко, Огієнко) [4]. Однак деякі студенти, усвідомлюючи широкі можливості і цінність знання іноземних мов вважають, що в тих умовах, в яких вони знаходяться (обмежена кількість часу для навчання іноземної мови у ВНЗ і необхідність опановувати інші знання, вирішувати інші соціальні завдання), не може бути досягнутий необхідний рівень володіння мовою, що дозволяє вирішувати практичні завдання в житті і в професії. Це знижує мотивацію до вивчення іноземної мови. В такому випадку іноземна мова вивчається лише як дисципліна, що входить до обов'язкового плану навчання. Метою навчальних і виховних впливів в освітньому просторі вищого навчального закладу є актуалізація пізнавальних мотивів навчання і формування позитивного ставлення до іноземної мови. Особливої актуальності питання вибору мотиваційних стратегій набувають для факультетів та навчальних закладів, де іноземна мова не є профільним предметом. Отже перед викладачем іноземної мови постає важливе завдання щодо вибору мотиваційних стратегій, адекватних для відповідних студентів.

Висновки

1. Різноманіття змін в світі, в професійній діяльності, численні можливості інформування справляють значний вплив на формування уявлень студентів про майбутню професію (спеціальність).

2. Сформовані у студентів уявлення про професійну діяльність впливають на мотивацію до вивчення іноземних мов. Ця мотивація може бути особливо різноманітною у студентів немовних спеціальностей.

3. У процесі навчання студентів іноземної мови поряд з урахуванням індивідуальних мовних здібностей і попередньої підготовленості слід враховувати і мотивацію, що виникає під впливом уявлень про професійну діяльність.

4. У зв'язку з цим підвищується роль організації процесу пізнання студента. Процес пізнання стає більш індивідуалізованим, підготовка до майбутньої професійної діяльності, включаючи вивчення іноземних мов, вже в період навчання у вищому навчальному закладі може включати в себе все більше інших форм навчання, що не відносяться до плану навчання за фахом.

Перспективним для подальших досліджень може бути вивчення уявлень студентів про майбутню професійну діяльність в залежності від їх спеціальності з урахуванням різноманітних факторів впливу.

Список літератури:

1. Горпініч Т. І. Основні етапи становлення поняття «когнітивний стиль». *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний ун-т ім. Г. Сковороди»* - Додаток 1 до Вип. 27, Том ІХ (42). К.: Гнозис, 2012. С. 138-148.

2. Мирам Г. Э. Профессия: переводчик. К.: Ника-Центр, Эльга, 1999. 158 с.

3. Кравченко Т. В., Огиенко В. П. Коммуникация и культура речи в современном образовательном пространстве. *Филология и культурология 2014. Достижения, проекты, гипотезы: сборник научных докладов* (Краков, 29-30 декабря 2014). Варшава, 2014. С. 121-122.

4. Кравченко Т. В., Огиенко В. П. Проблемы оптимизации процесса чтения на иностранном языке для специальных целей. *Филология, социология и культурология. Восточно-Европейская конференция: сборник научных статей* (Познань, 29-30 ноября 2016). Варшава, 2016. С. 113-114.

5. Кравченко Т. В. Особенности инициативной самостоятельной работы студента в процессе изучения иностранного языка. *Филология, социология и культурология. Проблематика, наработки, инновации, практика, теория: сборник научных докладов* (Лодзь, 29-30 апреля 2015). Варшава, 2015. С. 62-63.

6. Місеньова В. В., Спільник Т. М. Використання іноваційних мобільних пристроїв на занятті з іноземної мови у закладах вищої освіти. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*. Харків, 2018. № 32. С. 72-81.

7. Пономарьова О. І., Ковальова А. В. Використання інформаційних технологій у навчанні іноземної мови професійного спрямування. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*. Харків, 2014. № 25. С. 50-58.

8. Рубан Л. М. Мотивація студентів до вивчення іноземної мови на немовних факультетах. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. Харків, 2014. № 78 (1103). С. 187-190.

9. Удовенко І. В., Котова А. В. Використання ігрових ситуацій під час вивчення англійської мови на немовних факультетах ВНЗ. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*. Харків, 2013. № 23. С. 102-108.

10. Шепеленко Т. М. Психологические аспекты изучения иностранных языков. *Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета. Проблемы языкознания и педагогики*. Пермь, 2017. №. 1 С. 117-125.

11. Merritt A. What motivates us to learn foreign languages? *The Telegraph* (28.02.2013). URL: <https://www.telegraph.co.uk/education/educationopinion/9900074/What-motivates-us-to-learn-foreign-languages.html> (дата звернення: 07.04.2019).

12. Williams M., Mercer S., Ryan S. *Exploring Psychology in Language Learning and Teaching* (Oxford Handbooks for Language Teachers). Oxford: Oxford University Press, 2016. 171 p.

References:

1. Horpinich, T. I. (2012). Osnovni etapy stanovlennia poniattia «kohnityvnyi styl» [The main stages of the formation of the concept of «cognitive style»]. *Humanitarnyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi un-t im. H. Skovorody»*, App. 1 to vol. 27, Volume IX (42). K.: Gnosis. P. 138-148. (in Ukrainian)

2. Miram, G. E. (1999). *Professiya: perevodchik* [Profession: translator]. Kiev: Nika Center, Elga. 158 p. (in Russian)

3. Kravchenko, T. V. & Ogienko, V. P. (2014). Kommunikatsiya i kul'tura rechi v sovremennom obrazovatel'nom prostranstve [Communication and speech culture in the modern educational space]. *Philology and Cultural Studies 2014. Achievements, projects, hypotheses: collected scientific papers* (Krakow, December 29-30, 2014). Pp. 121-122. (in Russian)

4. Kravchenko, T. V. & Ogienko, V. P. (2016). Problemy optimizatsii protsessa chteniya na inostrannom yazyke dlya spetsial'nykh tseley [Problems of optimizing the process of reading in a foreign language for special purposes]. *Philology, sociology and cultural studies. East European Conference: collected scientific papers (Poznan, November 29-30, 2016)*. Pp. 113-114. (in Russian)

5. Kravchenko, T. V. (2015). Osobennosti initsiativnoy samostoyatel'noy raboty studenta v protsesse izucheniya inostrannogo yazyka [Features of the initiative independent work of the student in the process of learning a foreign language]. *Philology, sociology and cultural studies. Problems, developments, innovations,*

practice, theory: collected scientific papers (Lodz, April 29-30, 2015). Pp. 62-63. (in Russian)

6. Miseneva, V. V. & Spilnyk, T. M. (2018). Vykorystannia inovatsiinykh mobylnykh prystroiv na zaniatti z inozemnoi movy u zakladakh vyshchoi osvity [The use of innovative mobile devices in foreign language classes in higher education institutions]. *Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky*. Kharkiv, vol. 32, pp. 72-81. (in Ukrainian)

7. Ponomareva, O. I. & Kovaleva, A. V. (2014). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u navchanni inozemnoi movy profesiinoho spriamuvannia [The use of information technology in the teaching of a foreign language of professional orientation]. *Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky*. Kharkiv, vol. 25, pp. 50-58. (in Ukrainian)

8. Ruban, L. M. (2014). Motyvatsiia studentiv do vyvchennia inozemnoi movy na nemovnykh fakultetakh [Students' motivation in foreign language learning on non-linguistic faculties]. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*. Vol. 78 (1103), pp. 187-190. (in Ukrainian)

9. Udovenko, I. V. & Kotova, A. V. (2013). Vykorystannia ihrovykh sytuatsii pid chas vyvchennia anhliiskoi movy na nemovnykh fakultetakh VNZ [The use of gaming situations during the study of English in non-language faculties of higher education]. *Vykladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky*. Kharkiv, vol. 23, pp. 102-108. (in Ukrainian)

10. Shepelenko, T. M. (2017). Psikhologicheskie aspekty izucheniya inostrannykh yazykov [Psychological aspects in second language acquisition]. *Bulletin of PNRPU. Issues in Linguistics and Pedagogics*. Perm, vol. 1, pp. 117-125. (in Russian)

11. Merritt, A. (2013). What motivates us to learn foreign languages? *The Telegraph* (28.02.2013). Available at: <https://www.telegraph.co.uk/education/educationopinion/9900074/What-motivates-us-to-learn-foreign-languages.html> (accessed: 07 April 2019).

12. Williams, M., Mercer, S. & Ryan S. (2016). Exploring Psychology in Language Learning and Teaching (Oxford Handbooks for Language Teachers). Oxford: Oxford University Press, 171 p.